2012

RAISIO agro

VASIKASTA PIHVIKSI

LIHANAUTOJEN RUOKINTAOPAS

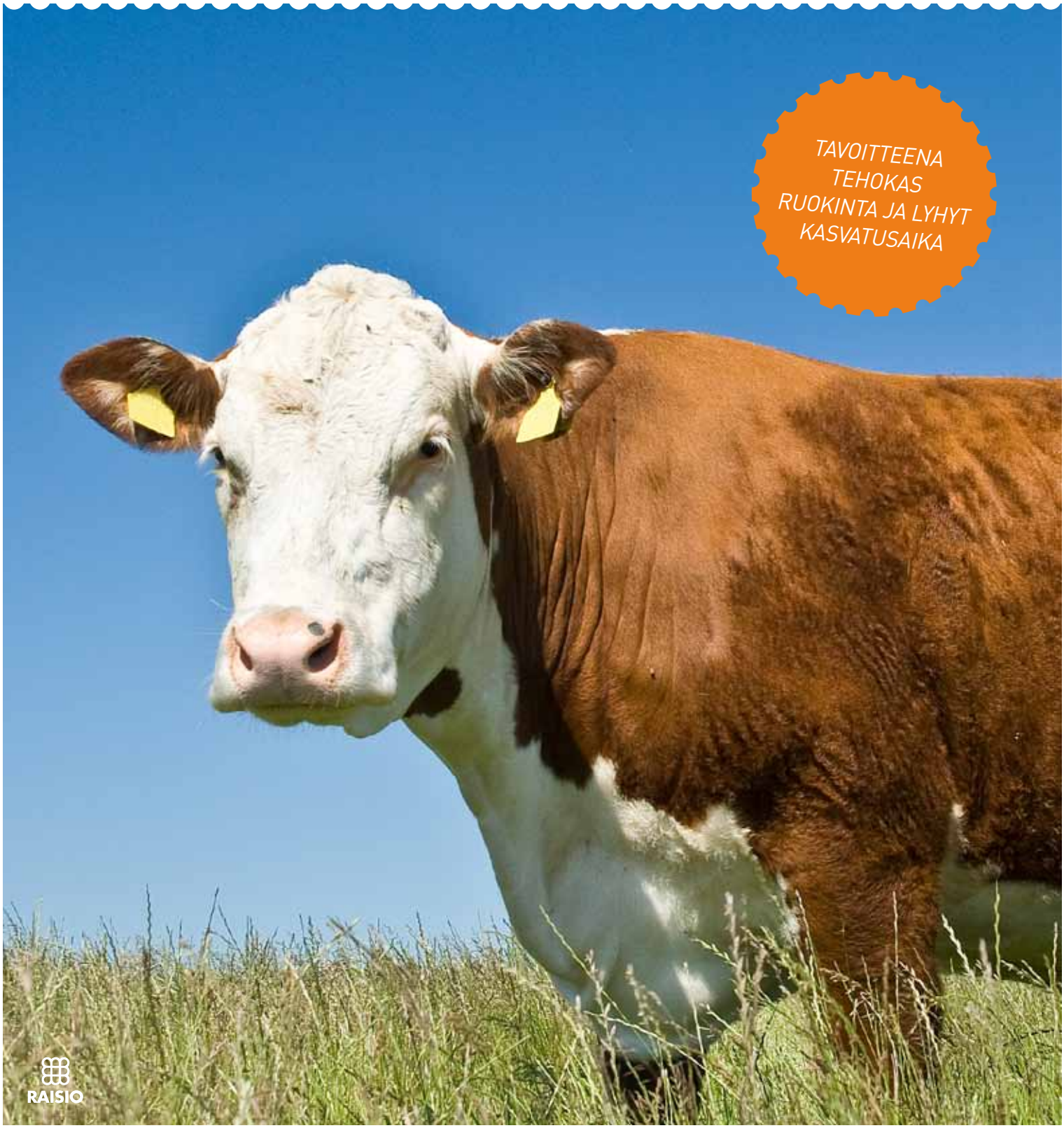

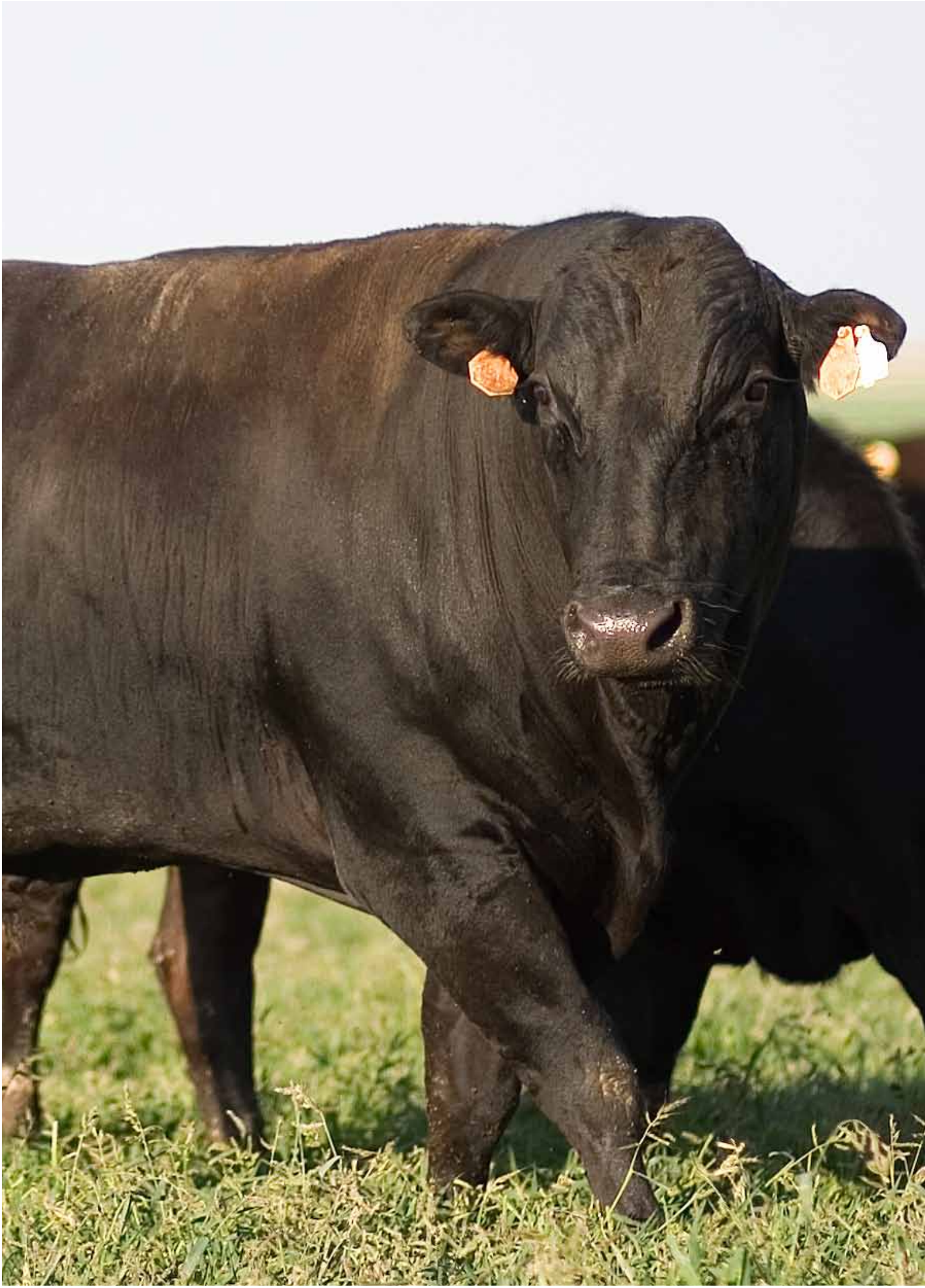

RAISIO agro

TEHOKASTA RUOKINTAA ERI KASVUVAIHEISSA

Sonnien teuraspaino on kohonnut kymmenessä vuodessa yli 50 kiloa, minkä myötä ruokintaa on jouduttu tehostamaan. Menestyvän tuotannon kannalta on oleellista, että juottokauden ja vieroituksen aikaan vasikat saadaan pysymään terveinä ilman tyypillistä kasvun notkahdusta ja vasikkakuolleisuuden riskiä juoton loputtua. Hyvin sulava juottokauden täysrehu varmistaa, että vasikat ovat suurempia ja vastustuskykyisempiä juoton loppuessa.

Alkukasvatusvaiheessa vasikoilla on potentiaalia tehokkaaseen ja edulliseen kasvuun, mikä kannattaa hyödyntää. Karkearehun syöntikyky on kuitenkin rajallinen, joten valkuaispitoinen ykkösrehu varmistaa nopean kasvun pienellä väkirehupanostuksella.

Loppukasvatuksessa runsas energiansaanti lisää lihakkuutta ja lihan mehukkuutta. Säilörehun laatu ratkaisee väkirehutarpeen.

Maitorotuiset naudat pärjäävät puolivuotiaasta eteenpäin pienemmällä valkuaislisällä kuin liharotueläimet. Liharotuisten eläinten ruokintaan tarvitaan omat rotukohtaiset suositukset. Jos valkuaista on niukasti, kasvu hidastuu ja eläin alkaa rasvoittua liian nopeasti.

Emolehmien tasapainoinen kivennäis- ja vitamiiniruokinta varmistavat hyvän vastustuskyvyn ja vähentävät poikimisen ajan ongelmia, jolloin syntyvät vasikat ovat elinvoimaisempia.

Tässä oppaassa kerrotaan eri kasvuvaiheiden kannattavasta ruokinnasta.

Lisätietoja:
Merja Holma
naudanrehujen kehityspäällikkö
puh. 0500 125 769
merja.holma@raisio.com

RUOKINNAN RAISIOSTA AMMATTITAITOA

SISÄLLYS

Alle 2 kk: Juottokausi 4
2–6 kk: Alkukasvatus 7
6 kk–: Loppukasvatus 8
Emolehmäkarjan ruokinta 11

Kuvat s. 7, 8, 9 ja 11: Arto Huuskonen/MTT:n kuva-arkisto

JUOTTOKAUSI

Juottokaudella kannattaa panostaa maittavaan ja hyvin sulavaan väkirehuun. Väkirehun osuus ruokintakustannuksista jää alle viiden prosentin, joten rehun laadusta ei kannata tinkiä. Kun vasikka syö kuivaa rehua hyvin, vieroitusongelmat vähenevät ja kasvatuksen kannattavuus paranee.

Vähennetään vieroitusongelmia

Lihanautakasvattamoiden ongelmana ovat kasvun notkahdus ja vastustuskyvyn lasku vieroituksen jälkeen. Vieroitus on vasikan elämässä suuri stressin aiheuttaja. Vasikka sairastuu helposti, jos sillä ei ole valmiuksia kuivan rehun syöntiin.

Mikäli vasikat ovat saaneet vapaasti juomarehua, ne ovat kasvaneet hyvin juottokaudella, mutta niiden pötsi ei ole kehittynyt. Pötsin seinämän nukkapinta kehittyy vasta väkirehun syönnin myötä. Kun juottoa rajoitetaan toisen elinkuukauden aikana, kuivan rehun syönti lisääntyy vieroitusta kohden.

Vapaa hapanjuotto säästää työtä eikä vaadi kallista juottolaitetta. Juomarehua voi kuitenkin kulua runsaasti, joten ruokintakustannukset kasvavat. Enimmillään vasikat voivat juoda jopa 18 litraa päivässä.

Vapaalla juotolla vieroitus on vaikeaa toteuttaa vasikkaystävällisesti. Rajoitetussa automaattijuotossa juoman määrän voi säätää vasikkakohtaisesti. Vierotus on helpompaa ja juomarehukustannukset ovat pienemmät.

Vasikoille kannattaa antaa juomarehun ohella hyvin sulavaa ja kypsennettyä Pikku-Mullin-Herkkua. Kypsennetty vilja lisää juottovasikoiden väkirehun syöntiä ja parantaa niiden kasvua. Vieroituksen aikaiset ongelmat vähenevät ja kuolleisuuden riski pienentyy, kun vasikat syövät täysrehua 1,5–2 kg päivässä. Ne ovat myös suurempia vieroitettaessa.

Terveys ja vastustuskyky

Vasikan sairauksia voidaan ennaltaehkäistä oikealla ruokinnalla ja hoidolla sekä mahdollisimman hyvillä ympäristöolosuhteilla. Tarttuvia hengitystietulehduksia ja ripuleita voidaan torjua varmistamalla vasikalle hyvä vastustuskyky sekä minimoimalla ulkopuolinen tartuntapaine.

Aktiivinen vastustuskyky kehittyy pötsin toiminnan myötä. Pikku-Mullin-Herkku sisältää myös kasvipohjaista luonnollista "kokkidiostaattia", jonka on todettu tehoavan ripulia vastaan.

Juottokauden ruokinta:

- Juomarehua 6–10 litraa/pv
- Vapaasti Pikku-Mullin-Herkkua
- Hyvää säilörehua ja/tai heinää
- Puhdasta vettä
- Vältä vieroitusongelmat

Ruokinnan vaikutus kokkideihin

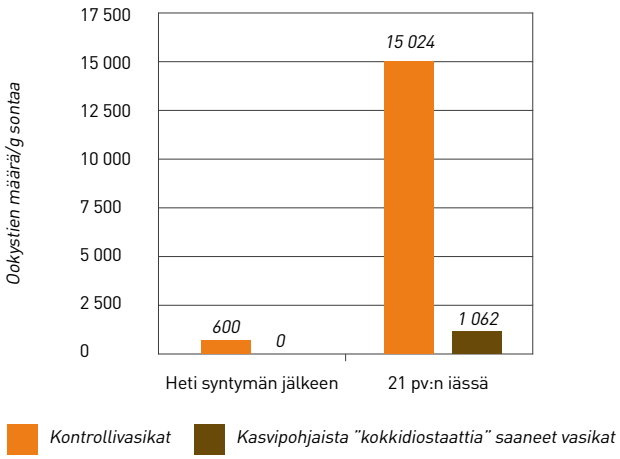

VAPAA JA RAJOITETTU JUOTTO *Lähde: Huuskonen, 2005.*

	Vapaa	Rajoitettu	Ero
Kuivan rehun syönti juottokaudella, kg ka/pv	0,07	0,21	+200 %
Syönti vieroituskaudella (2–2,5 kk:n iässä), kg ka/pv	0,56	1,29	+130 %
Kasvu juottokaudella, g/pv	685	550	-19 %
Kasvu vieroituskaudella (2–2,5 kk:n iässä), g/pv	521	861	+65 %

VILJAN KYPSENNYKSEN VAIKUTUS JUOTTOKAUDELLA *Lähde: Huuskonen ja Jansson, 2008.*

	Kypsentämätön	Kypsennetty	Ero
Väkirehun syönti, kg ka/pv	0,20	0,39	+95 %
Kasvu, g/pv	471	621	+32 %

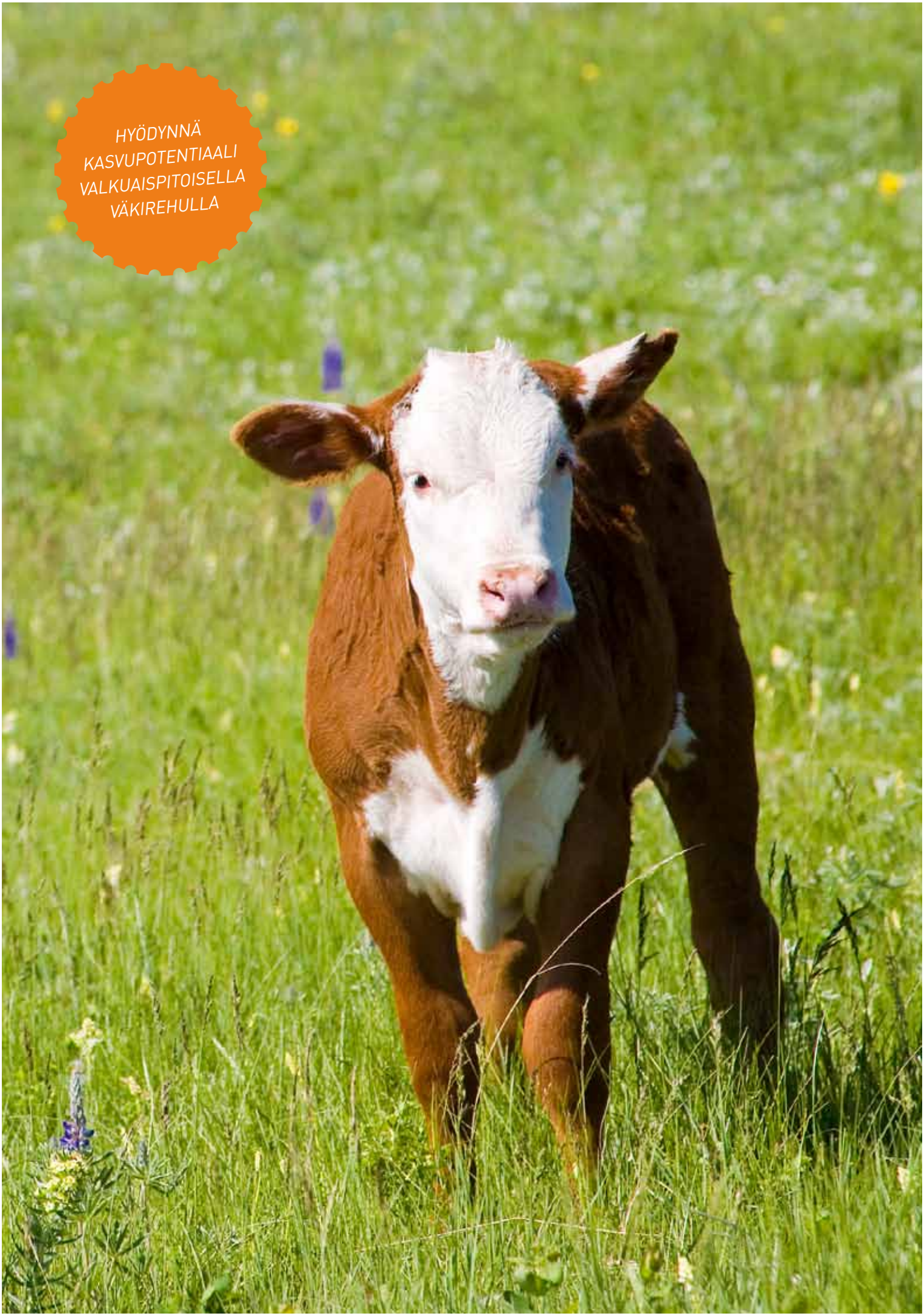
HYÖDYNNÄ
KASVUPOTENTIAALI
VALKUAISPITOISELLA
VÄKIREHULLA

ALKUKASVATUS

Nautojen kasvu on tehokasta sukukypsyysikään saakka. Karkearehun syöntikyky on kuitenkin rajallinen, joten hyvänkin säilörehun ohella tarvitaan valkuaispitoinen ykköstäysrehu.

Ykkösrehua vieroituksen jälkeen

Alkukasvatuksessa kannattaa panostaa monipuoliseen ja valkuaispitoiseen täysrehuun. Alle puolen vuoden iässä nopeaan kasvuun päästään pienellä väkirehumäärällä, jos rehussa on riittävästi valkuaista ja energiaa. Kasvu on alkuvaiheessa edullista, joten se on järkevää käyttää hyväksi.

Alle puolivuotiaat eläimet hyötyvät maittavasta ykköstäysrehusta, vaikka perusrehuna olisi hyvä karkearehu. Väkirehun ja säilörehun syönti lisääntyvät verrattuna ohra-rypsiruokintaan. Pelkkä vilja ei riitä, vaikka säilörehun laatu olisi erinomainen.

Kun alle puolivuotiaille annetaan loppukasvatuksessa käytettävää apetta perusrehuksi, kannattaa sen päälle antaa vapaasti Mullin-Herkku 1:tä.

Alkukasvatuskauden ruokinta:

- Hyödynnä tehokkaan kasvun vaihe
- Anna hyvää säilörehua: karkearehun syöntikyky on rajallinen
- Väkirehuksi Mullin-Herkku 1

Alussa kasvu on edullista

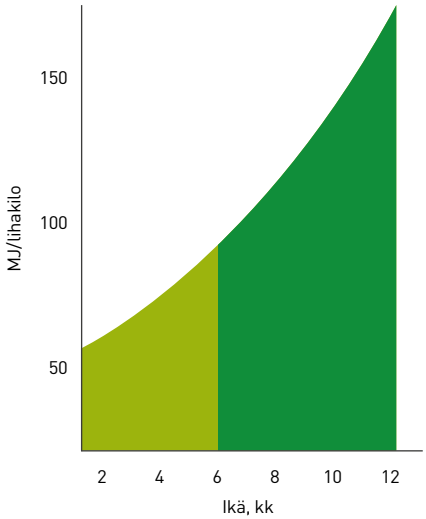

Vähällä rehulla tehokas kasvu

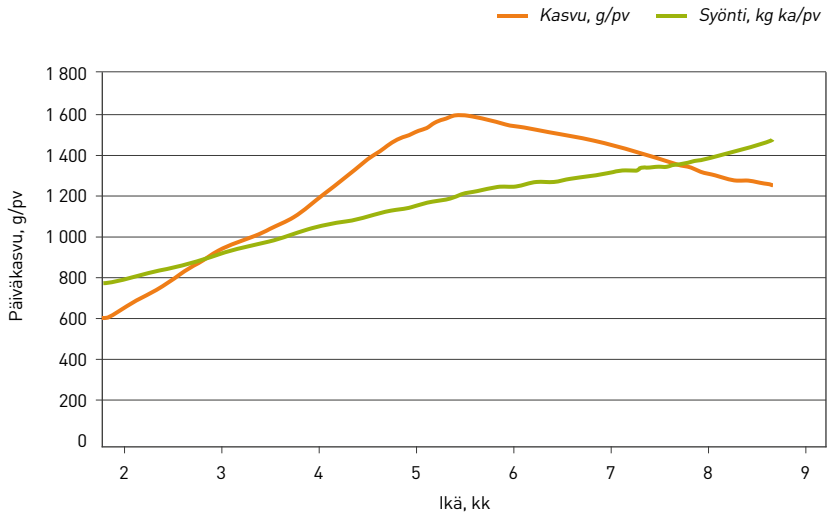

LOPPUKASVATUS

Lihanaudan kasvu hidastuu sukukypsyysiän jälkeen. Samaan aikaan rehun syönti lisääntyy. Mitä pidemmäksi kasvatuskausi venyy, sitä kalliimpia lihakiloja tuotetaan. Tavoitteena on, että lihanaudat kasvavat teuraspainotavoitteeseen mahdollisimman nopeasti. Silloin myös lihan laatu paranee.

Eläimet kasvavat nopeammin runsaalla väkirehuruokinnalla. Voimakas ruokinta vaikuttaa positiivisesti lihan makuun ja mureuteen. Nopeasti kasvaneet eläimet teurastetaan nuorempina, jolloin niiden liha sisältää vähemmän sitkeää sidekudosta.

Loppukasvatuksessa väkirehun määrä ja koostumus riippuvat säilörehun laadusta. Yli puolivuotiaat maitorotuiset lihanaudat pärjäävät jopa pelkällä viljaväkirehulla, jos käytössä on hyvä säilörehu. Liharotuisten eläinten ruokintaan tarvitaan enemmän valkuaista. Kasvu hidastuu ja eläin alkaa rasvoittua liian nopeasti, jos aminohappoja on niukasti.

Normaalin tai vanhan säilörehun ohella väkirehun osuus kasvaa ja lisävalkuainen on tarpeen rodusta riippumatta. Säilörehu on syytä analysoida, jotta täydennys osataan tehdä oikein. Raisioagron ruokintaohjelma laskee tarkat ja taloudelliset ruokintavaihtoehdot lihanautatiloille.

Kivennäisruokinta kohdalleen

Kasvava eläin tarvitsee kalsiumpitoisen kivennäisen. Isot naudat kärsivät helposti suolan puutteesta. Suolakivi kannattaakin pitää aina tarjolla.

Myös hivenaineiden ja vitamiinien saannista on huolehdittava. Erityisesti E-vitamiinin ja seleenin riittävyys kannattaa varmistaa. Kivennäiseksi sopivat perinteiset kalsiumpitoiset Mellit tai Nuolu-Melli Kalsium.

Ehkäise hapanpötsi ja maksapaiseet

Jos säilörehu on huonoa, joudutaan väkirehun osuutta nostamaan jopa 60 prosentin yläpuolelle. Pötsi happamoituu ja sorkkaongelmien riski kasvaa. Jopa maksapaiseet voivat yleistyä.

Elävää hiivaa ja soodaa sisältävä Opti-Melli tasapainottaa pötsin toimintaa ja vähentää voimakkaan väkirehuruokinnan aiheuttamia ongelmia. Opti-Melli on helppo antaa appeessa.

Mullin-Herkku 2 on monipuolinen lihanautojen loppukasvatusrehu, joka mahdollistaa runsaankin väkirehuruokinnan ilman pötsin happamoitumista. Se sopii ruokintaan erityisesti silloin, kun säilörehu on vanhana korjattua.

Loppukasvatuskauden ruokinta:

- Väkirehuksi ohra + Raimix-rouhe tai Mullin-Herkku 2
- Kivennäiseksi Nauta-Melli E, Pihatto-Melli tai Nuolu-Melli Kalsium

Nopeasti teuraaksi

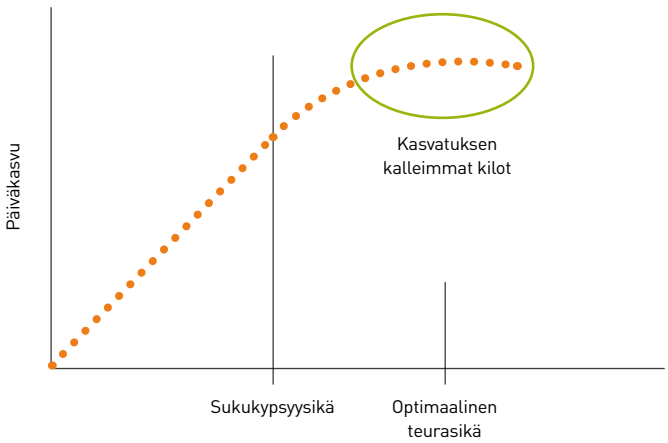

ÄLÄ PITKITÄ
TEHOTONTA
LOPPU-
KASVATUSTA

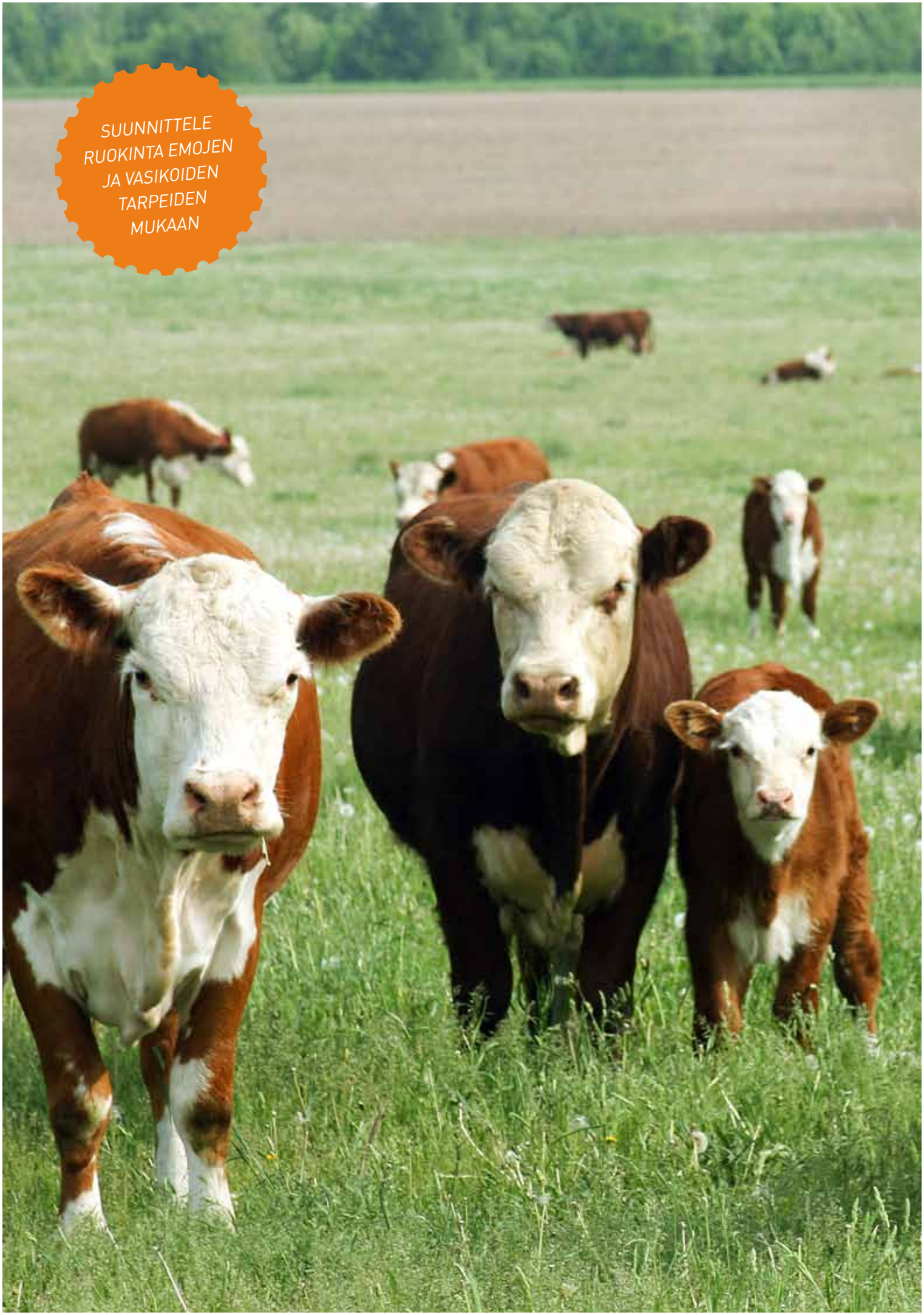
SUUNNITTELE
RUOKINTA EMOJEN
JA VASIKOIDEN
TARPEIDEN
MUKAAN

EMOLEHMÄKARJAN RUOKINTA

Vieroitettu vasikka on emolehmäkarjan tärkein tuote.

Tavoite on, että emolehmä tuottaa kerran vuodessa vasikan, joka painaa vieroituksen aikaan 50 % emon painosta. Tasapainoinen lopputiineyden ruokinta helpottaa poikimista ja edesauttaa vasikoiden elinvoimaisuutta. Emo ei saa olla poikiessaan lihava, mutta ei myöskään alikuntoinen.

Erityisen tärkeää on huolehtia lopputiineydessä kivennäisten, hivenaineiden ja vitamiinien saannista. Varsinkin E-vitamiini ja seleeni vaikuttavat vastustuskykyyn ja ternimaidon laatuun. Poikimisen jälkeen tarvitaan lisäenergiaa, jos laidunkausi ei ole vielä alkanut. Näin varmistetaan riittävä maidon saanti vasikalle.

Lisärehua vasikoille

Laitumella tulee olla riittävästi ruohoa koko kesän ajan, jotta vasikat kasvavat. Vasikoille kannattaa antaa lisäksi ykkösrehua, jotta emoille jää enemmän nurmea.

Emojen pitäisi myös tiinehtyä uudelleen kolmen kuukauden kuluttua poikimisesta, jolloin maitoa tuotetaan eniten. Tiinehtyminen edellyttää riittävää energiatasetta sekä hivenaineiden ja vitamiinien saantia. Nuolu-Melli Kalsium sopii kivennäiseksi sekä emoille että vasikoille.

Emojen ja vasikoiden erilaiset tarpeet

Emojen energian tarve vähenee syksyä kohden, vieroituksen lähentyessä. Samaan aikaan vasikoiden ravinnontarve kasvaa. Laidunkauden aikana annettu Mullin-Herkku 1 estää kasvun notkahdusta vieroituksen aikaan.

Vieroituksen jälkeen vasikoille kannattaa antaa ykkösrehua ainakin 10 kuukauden ikään asti. Sen jälkeen voidaan jatkaa Mullin-Herkku 2:lla tai lisätä appeeseen ohraa ja rypsiä.

Vieroituksen jälkeen joutilaat emot pärjäävät täyttävällä karkearehulla, jos niitä ei tarvitse kunnostaa. Lihomisen riski on suuri, jos emoilla on liian hyvä säilörehu.

Kivennäisten saannista tulee huolehtia. Jos tilalla on runsaasti poikimisen ajan ongelmia ja heikkoja vasikoita, emoille voidaan laittaa kaksi kuukautta ennen poikimista Melli-Bolus Umpi, jolla varmistetaan E-vitamiinin ja seleenin saanti. Kivennäiseksi käy Nuolu-Melli Umpi.

Emolehmäkarjan ruokinta:

- Emoille lopputiineydessä Nuolu-Melli Umpi (+ Melli Bolus Umpi)
- Vasikoille laitumelle Mullin-Herkku 1 → ei vieroitusongelmia
- Emoille ja vasikoille laitumelle Nuolu-Melli Kalsium -sanko
- Vieroitus–10 kk: vasikoille Mullin-Herkku 1
- yli 10 kk:n ikäisille vasikoille Mullin-Herkku 2 tai ohra + Raimix-rypsi

RAISIO

RAISIO agro

www.raisioagro.com

2/2012